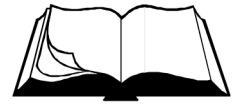

מרים הרים

"אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד" (ברכות ח')

גליון 404 זיידודי שמעתתא (טו) – ובלכתך בדרך אב תש"פ

ההלכות נערכו ע"י הרב יהודה אריה הלוי דינר שליט"א – רב ביהכ"נ צא"ל "דברי שיר" ב"ב

נטילת ידיים

31. איזה משקה כשר לנטילת ידיים, ואם נותן בתוכו מים נפסל לנטילה? (לא להלכה)

ברכות

- 32. איזו ברכה מברכת הנהנין אפשר לברך רק פעם אחת בשבוע?
- 33. איזו ברכה מברכים פעם בחמישים שנה? (ב' תשובות)
- 34. איזו ברכה שאינה מתפלת שמו"ע, אין מברכים אותה אלא כשמתפללים שמו"ע?
- 35. איזו ברכה מברכת המצוות מברכים לפעמים כמה פעמים אפילו שלא היה שום הפסק והיסח הדעת כלל?
- 36. איזו ברכה מתחילים לומר מילה אחת ממנה, וממתיניים קצת ואח"כ ממשיכים אותה? (ב' תשובות)
- 37. מעשה שהיו כמה אנשים בבית הכנסת, לפתע אמר אחד האנשים בקול "ברוך אתה ד' אלוקינו מלך העולם אשר קידשנו במצוותיו וציוונו...", והשתוממו האנשים איך בירך ברכה זו והרי מצוה זו לא לפניו כעת, איך יתכן?
- 38. איזה מאכל בארץ ישראל מברכים עליו "בורא פרי העץ" ובחול"ל "בורא פרי האדמה"? (לשיטה אחת)
- 39. יש לפניו ברכת "שהכל" וברכת "המוציא", מתי יברך לכתחילה קודם על ברכת "שהכל"?
- 40. אכל תפוח וחייב לברך "בורא נפשות" ואם אכל עוד משהו כבר לא חייב לברך "בורא נפשות" על התפוח שאכל, הכי צד?
- 41. איזה אדם שחייב מן התורה במצוות, כגון שופר, לולב, וכן מצות קריאת מגילה וספירת העומר (גם מדבר וגם שומע), לא יכול להוציא את עצמו בברכה אלא חייב לשמוע מאיש אחר?

שחיטה

42. מתי מותר לשחוט "אותו ואת בנו" ביום אחד?

מאכלות אסורות

- 43. איזה חלק מבעל חי בזמן מסוים אסור לאוכלו בהקל ובזמן מסוים מותר לאוכלו בהקל?
- 44. מתי כאשר אוכל בשר, פרי או עוגה כשרים צריך כפרה (לא היה נדר ולא תענית וכ')?
- 45. איך יתכן שאדם אדם אוכל כזית

מקוואות

46. איך יתכן מקוה שהוא פסול לטבילה, אך אם מוסיפים בו מים שאובים נעשה למקוה כשר?

מצוות

- 47. איזה יהודי גם לדעת ה"חזון איש" חייב בקיום כל המצוות רק כפי שיעור הגר"ח נאה, ולא כפי שיעור ה"חזון איש"?
- 48. מי חייב במצוות אפילו בפתות מבן י"ב שנה?
- 49. איזה קידוש עושים דוקא עם מים ולא עם יין?

עניינים שונים

- 50. מי שיש לו בעל חי שמזונותיו תלויים עליו, אסור לו לאכול לפני שמאכיל אותו, באיזה אופן אע"פ שמזונות בעל החי עליו, מותר לו לאכול קודם?
- 51. האם אדם שוקל יותר לפני האכילה או לאחריה?
- 52. איזו עיר בישראל נקראת על שם הבשמים הגדלים בה?
- 53. עבד עברי עובד שש שנים ואם נרצע נעשה עבד עד היובל, איך יתכן להיות עבד עברי שהוא עבד לעולם?

תשובות

תורה

- 1. בפי ויקרא ישנן שתי פרשיות איך להקריב קרבן שלמים מן הצאן, יש פרשה אחת (פרק ג' פסוק ו-י"א) שמבואר איך להקריב כשב, ויש עוד פרשה (פס' י"ב-ט"ז) איך מקריבים עז עם אותם דינים, ע"י שם. ומפרש רש"י (פס' ז') למה התורה כתבה פעמיים אותו דבר, כיון שעז אין לו אליה (זנב), אבל כשב יש לו אליה, לכן הוסיפו את הפרשה ללמד שיקריבו גם את האליה (וע"י גמרא בכורות ה': כשב נחשב בהמה קדושה יותר משאר בהמות, וא"א ללמוד ממנה דינים כיון שנתרבה באליה, ומפרש רש"י שממנו נותנים יותר למזבח).
- 2. א. שבת דן.
- ב. "וירדוך עד דין" (פי' לך לך י"ד, י"ד).
- ג. "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אכני" (פי' לך לך ט"ו-י"ד).

לע"נ

מרחן רבינו שמריהו יוסף נסים קרליץ זצוקללה"ה
נלב"ע כ"ג בתשרי תשי"פ

לע"נ

נשמה טהורה הנערה רחל ע"ה
בת יבדלחט"א הרב יהודה אריה הלוי דינר
נלב"ע כ"ה מרחשון תשי"פ

שאלות וחידודים לימי הנופש, שאפשר לקיים בהם
"ודברת בס... ובלכתך בדרך..."

תורה

- 1. היכן הוסיפה התורה עוד פרשה בגלל זנב של בהמה?
- 2. איזו מילה בתורה לפעמים היא שם של אחד השבטים, ולפעמים שם של מקום, ולפעמים שם של פעולה?
- 3. איזו מילה בתורה היא פרי משבעת המינים, שם של אשה ושם של מקום?
- 4. מי נולד ביום שבו התחתנו הוריו?
- 5. מי היה הראשון שקיבל את נגע הצרעת?
- 6. היכן כתוב בתורה את השם 'שמואל'?
- 7. האם היו עוד אנשים בתוך התיבה חוץ מנח בניו ונשותיהם?
- 8. מי היה האבא של בלהה וזלפה (שפחות של רחל ולאה)?
- 9. האם היה ללבן אח או אחות נוספים חוץ מרבקה?
- 10. האם היו לאהרן הכהן בנות (בתורה כתוב רק בניו: נדב, אביהוא, אלעזר ואיתמר)?
- 11. באיזו מכה שמחו המצרים כשבאה עליהם, ובסוף התאכזבו מאוד?
- 12. מהו שמה של אשת לוי (פסוק מפורש בתורה)?
- 13. את הלויים ספרו מגיל בן חודש (פי' במדבר ג', ט"ו), עד איזה גיל ספרו אותם?
- 14. לאיזה שם של אחד מבני שבטים הוסיפו את האות י' כנגד עשרת הדברות?
- 15. כמה שבטים היו בעבר הירדן?
- 16. מי היה כהן, ואבא שלו לא היה כהן?
- 17. מי היה כהן שנעשה לוי?

תפילין

18. איך יתכן להיות שחייב להניח תפילין בשבת?

תפילה

- 19. איך יתכן שאדם באמצע שמו"ע חייב לחזור ל"אתה חונן"?
- 20. איך יתכן שמתפלל מנחה לא בר"ח ומחויב להגיד בו "יעלה ויבא"?
- 21. איך יכול להיות שבתאריך ז' בחשון שהוא הזמן להתחיל לומר "טל ומטרי", בכל זאת צריך לומר "ותן ברכה"?
- 22. שני אנשים הגיעו בי"ב באייר לאחר שחרית ומסופקים אם אמרו "מוריד הגשם" או "מוריד הטל", לאחד אמרו לחזור ולהתפלל ולשני אמרו שלא צריך לחזור, הכי צד?
- 23. איך יתכן אדם שיתפלל ברציפות שמו"ע של חול 60 אלף פעמים ברציפות?
- 24. מתי יש לומר את תפילת שמו"ע חלק באמירה וחלק כישומע כעונה?
- 25. מתי לאחר חזרת הש"ץ בשחרית ביום חול אומרים מיד "קדיש תתקבל"?
- 26. באיזה אופן אומר "יעלה ויבא" בשבת רגילה (שהיא לא יו"ט ולא ר"ח)?
- 27. מתי מתפלל מוסף לפני שחרית?
- 28. איזה פסוק קוראים כ-35 פעמים בשנה?
- 29. באיזה יו"ט קוראים פרשה שלימה?
- 30. כמה פעמים בשנה קראו בעזרה (בבית המקדש) מתוך ספר תורה (חוץ מהקהל שהיה פעם בשבע שנים).

3. תמר, פרי משבעת המינים - ששתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים" (פ' בשלח ט"ו, כ"ז), שם של אשה - אשתו וכלתו של יהודה (פ' וישב), שם של מקום - "וגם את האמורי היושב בחצוצן תמר" (פ' לך לך י"ד, ז').
4. קין ותאומות, וי"א שבם הבל ושתי תאומותיו.
5. הנחש הקדמוני, בגלל שדיבר לשון הרע על הקבי"ה נצטרע ("מדרש תנחומא" פי מצורע אות ב').
6. "ולמטה בני שמעון שמואל בן עמיהוד" (פי מטעי ל"ד, כ').
7. כתוב: "ויואמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התיבה... (ז', א') ומפ' הנצי"ב "כל ביתך" כל עבדיו כדי שיעזרו לו בעבודתו בתיבה ("העמק דבר" שם).
8. לבן (רש"י פי ויצא ל"א, ג').
9. כך, מדכתיב "אחונתיו את היי... לשון רבים (פי חיי שרה כ"ד, ס').
10. כתוב בפי שמיני (י', י"ב): "וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר... תאכלו במקום שתהור אתה ובניך ובנותיך אתך", עיי' שם, הרי שהיו בנות לאהרן הכהן (ואולי הכוונה לנכדות).
11. במכת ארבה, שתחילה שמחו וחשבו שיהיה להם הרבה אוכל, ובסוף שלא נשאר כלום הצטערו ("מדרש רבה" פי בא י"ג, ז').
12. כתוב: "ויכבד בת לוי אשר ילדה אותה ללוי במצרים" (פי פנחס כ"ו, נ"ט), וכתב **בדלת זקנים** "אותה" הוא שם אשת לוי.
13. כל החיים, וראיה לכך שיש דרשה מיוחדת שאהרן הכהן לא היה בתוך פקודת הלויים (עיי' רש"י שם ג', ל"ט), והלא אהרן הכהן היה אז מעל גיל שמונים, ועיי' כולל הדרשה הוא בכלל (ספר "טעמא דקרא").
14. אחד מבני גד נקרא "צפוני" (פי פנחס כ"ו, ט"ח), ובמקום אחר נקרא "צפוני" משום שמשו רבינו שקיבל את עשרת הדברות צפון בחלקו (**ביעל הטורים** שם).
15. שני שבטים שלמים ושני חצאי שבטים:
- א. בני גד ובני ראובן - שבטים שלמים.
  - ב. חצי שבט המנשה.
  - ג. חצי שבט לוי, שהרי היו ג' ערי מקלט בעבר הירדן, וג' ערי מקלט בארץ ישראל, והם היו ערי הלויים.
16. אהרן הכהן היה כהן, אבל עמם אביו לא היה כהן.
17. משה רבינו, בשבעת ימי המילואים שימש כדן כהן (**זבחים** ק"א: לשיטה א', עיי' שם). ואח"כ חזר להיות דין לוי בלבד (עיי' **תמיד** כ"ו). שמשו רבינו היה שומר את המקדש מדין עבודת הלויים.

תפילין

18. מי שנמצא במדבר ולא יודע מתי שבת, כיון שיש לו ספק דאורייתא מניח תפילין כל יום, ואפילו ביום השביעי שהוא נוהג דיני שבת ועושה קידוש, בכל אופן מניח תפילין (**ביאור הלכה** סי' שד"מ סעיף א' ד"ה אפילו).

תפילה

19. היכא ד"אתה חוננתנו" לעיכובא ושכח "אתה חוננתנו" דינו שמשלים ב"שומע תפילה" ואם לא אמר ב"שומע תפילה" והתחיל "רצה" חזר ל"אתה חוננתנו" כמו לענין "טל ומטר" ובי' אופנים ("אתה חוננתנו" מעכב:
- א. אין לו כוס (**שו"ע** סי' קכ"ד ס"ב).
  - ב. שכח "אתה חוננתנו" ואכל לפני הבדלה וחזר על התפילה, ושוב שכח "אתה חוננתנו" (שו"ע שם ס"א).
  - ג. אכל לפני מעריב ולפני הבדלה (**הגרי"ח קניבסקי** שליט"א).

20. התפלה כבר מעריב בערב ר"ח מפלו המנחה והזכיר בו "יעלה ויבא" כדן, ונזכר שעדיין לא התפלל מנחה, מחויב להתפלל מנחה לשם מנחה, כיון שעדיין יום ואי"ז בגדר תשלומין, צריך להזכיר בו "יעלה ויבא" כיון שכבר קיבל עליו ראש חודש (מג"א סי' ק"ח סי' כ"ז שם לא ראה תרתי דסתרי).
21. כשחל ז' בחשוון בשבת ובטעות התחיל שמו"ע של חול, וכבר התחיל "ברך עלינו", שצריך לגמור את הברכה, יאמר רק "ותן ברכה" מכיון שהציבור עדיין לא התחיל לומר (**ביאור הלכה** סי' קי"ז סעיף א' ד"ה עוד), (בזמן הזה לא יתכן שיחול ז' בחשוון בשבת, והנפק"מ בזה"י הוא רק בחו"ל כשחל שישים יום לאחר תקופת תשרי בשבת).

22. אחד התפלה בביה"כ" שמתחילים "מוריד הטל" בלחש של מוסף ביום א' של פסח, נמצא שמתפלת ערבית על ליל י"ב באייר כבר היתה התפילה התשעים, ולאחר מכן מספק אין צריך לחזור (**עיי' משנ"ב** סי' קי"ד ס"ק ל"ז), והשני התפלה במנין שרק בחזרת הש"ש מתחילים לומר "מוריד הטל", נמצא שמתפלה זו של שחרית היתה רק מספר התשעים, ועדיין חייב לחזור ולהתפלל.
23. לשיטת שיש תשלומין על תפילה לעולם (עיי' **שו"ע** סי' ק"ח ס"ה), החזור בתשובה בגיל 73 צריך להשלים את כל התפילות של 60 שנה שלא התפלל, למעלה מאلف תפילות בשנה.
24. מי שאמר ברכה ראשונה של שמו"ע בלי כוונה ימתין עד שהש"ץ יחזור על התפילה ויכוון לצאת ממנו בברכה ראשונה עד "מגן אברהם" עיי' "שומע כוונה", וימשיך משם אתשאר התפילה בעצמו (**ביאור הלכה** סי' ק"א סעיף א' ד"ה והאינדא).
25. בראש חודש בבית האבל ר"ל, היות שלא אומרים הלל (**משנ"ב** סי' קל"א ס"ק כ') אומרים מיד "קדיש תתקבל".

26. אין לו סידור ולא יודע תפילה שבת רק תפילה יום חול, יכול לומר תפילה של חול ובברכת "רצה" יאמר "יעלה ויבא", "ביום השבת הזה" (**הגרש"ז אויערבך** זצ"ל).
27. שכח שחרית ומתפלל תשלומין לאחר מנחה אם זה ביום שיש בו מוסף ועדיין לא התפלל מקדים מוסף לשחרית (אחרי מנחה), (**משנ"ב** סי' ט"ז). והטעם כתב "**אליהו רבה**" (סק"י) כי מוסף זה בזמנו.

קריאת התורה

28. "ואמרת להם זה האשה" (פי פנחס כ"ח, ג'), שקוראים בכל ר"ח שחל בחול, וחוזרים בכל קריאה על פסוק זה פי פעמים (חוץ מר"ח טבת שהוא חנוכה), ועוד פעם אחת בשבת פי פנחס, סך הכל בין 27 ל-35 פעמים בשנה (ולפי מנהג **הגרי"א** לא בפסוק זה אלא בפסוקים "עולת תמיד... ונסכו רביעית... ואת הכבש...").
29. בשמחת תורה, קוראים את כל פרשת ואת הברכה.
30. פעם אחת בשנה, ביום הכיפורים קרא הכהן הגדול בפי פנחס, והביאו ספר תורה לשם מבית הכנסת שהיה סמוך לעזרה, בהר הבית (**יומא** פי"ז מ"א ובתוספות יו"ט שם ד"ה הכנסת).

נסילת ידים

31. יין חזק שאינו מזוג, לדעת רבי אליעזר (**ברכות** נ':) אין לו דין יין רק מים, ולא מברכים עליו "הגפן", וכשר לנטילת ידים, אבל אם מזוג אותו במים נעשה עליו שם יין ומברכים עליו "הגפן", ונפסל לנטילת ידים.

ברכות

32. ברכת "בורא מאורי האש".
33. א. בקידוש של שנת היובל ב"ד מברכים "לקדש השנים" (**חינוך** מצוה של"ב).
- ב. ביום הכיפורים של יובל תוקעים תשע קולות (או שלושים קולות), ומברכים "לתקוע בשופר" (**"מעשה רוקח"** פי"י משמיטה, משום שהמצוה היא "לתקוע" בשופר משא"כ בראש השנה שהמצוה היא "לשמע").
34. ברכת כהנים מברכים רק בחזרת הש"ץ (וכן ברכת "עננו" בתענית ציבור בחזרת הש"ץ).
35. ברכת "אשר בחר בנו", אפילו אם בירך ברכות התורה סמוך לקריאת התורה, ואח"כ קרא לו לתורה, חזר ומברך, ואם הוא כהן ואין לו מברך אח"כ פעם נוספת.
36. "אמת ויציב", "אמת ואמונה" (כמבואר בגמרא **ברכות** סוף פ"א שהברכה מתחילה מ"אמת").
37. נזכר שלא בירך על המזוזה שקבע (**רע"א** תשי"ג דלא כש"ך יו"ד סימן רפ"ו), וכן על נר שבת קודם השקיעה (**ביאור הלכה** סי' רס"ג סעיף ה' ד"ה כשידלק).
38. קפריסין שהוא מעץ הצלף ויש בו ספק ערלה, בחו"ל מקילים לאוכלו כדן ספק ערלה בחו"ל, ובא"י אין אוכלים אותו אלא בשנה רביעית ולכן בא"י ברכתו "בורא פרי העץ", ובחו"ל אי אפשר לברך "העץ" שהרי אוכלים אותו גם בשנים הראשונות, והוא תרתי דסתרי לנקוט שהוא עץ ולאוכלו בשנה הראשונה, ולכן מברכים עליו "בורא פרי האדמה" (**"מעדני יו"ט"**, ברכות פרק ו' אות ז' שחולק שם על **הרא"ש** סי' כ"ג, אמנם דעה זו לא הובאה בפוסקים).
39. בשבת בבוקר אם עושה קידוש על חמר מדינה, יש לברך קודם "שהלל" משום קידוש, ורק אח"כ "המוציא" (עיי' **שו"ע** סי' רע"ב סעיף ט').
40. אכל חצי כזית עוגה, וחצי כזית תפוח, חצי כזית שהעוגה מצטרף לתפוח וצריך לברך "בורא נפשות" (**"קיצור שו"ע"** סי' נ"א סעיף ד'), ואם חזר ואכל עוד חצי כזית עוגה, שני חצאי הזית של העוגה מצטרפים לחיוב ברכת "על המחיה" ונשאר חצי כזית תפוח לבד, ולא חייב לברך עליו.
41. חצי עבד וחצי בן חורין, החלק שהוא בן חורין חייב במצוות אלו, אבל לא יכול לברך או לקרוא בעצמו כיון שהחלק שהוא עבד לא חייב במצוות אלו שהזמן גרמא, ולא יכול להוציא את עצמו בזה (**משנ"ב** סי' תרפ"ט ס"ק י"ג).

שחיטה

42. בן פקועה קודם שהפריס ע"ג הקרקע אינו טעון שחיטה, ומותר לשחטו ביום שחיטת אמו (**שו"ע** יו"ד סי' ט"ז סעיף ז').
43. איתא בגמרא (**ביצה** ח'). ביצים במעי אמן בזמן שהם אינן גמורות נחשבים כבשר ואסורות באכילה עם חלב, וכשנעשות ביצים גמורות, פקע מהן שם בשר ומותרים בחלב, וכן נפסק ב**שו"ע** (יו"ד סי' פ"ז), (**מהגר"ר חיים פיינשטיין** שליט"א).
44. אם חשב שזה מאכל איסור, וכיוון לאכלו במזיד בתורת איסור, ונדע לו שהוא היתר, צריך כפרה (אם לא היה אוכל רק נשאר ברצון בלבד, אין הקב"ה מצרף מחשבה רעה למעשה, **קידושין** מ"ו, אבל מכיון שעשה פעולה שאכלו צריך כפרה וכמבואר בגמרא, **נזיר** כ"ג. כיון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה צריך כפרה).
45. אכל כזית בשר ספק חלב ספק שומן, חייב להביא קרבן אשם תלוי, ואם לאחר כמה ימים נודע לו שהיה נודאי חלב, חייב להביא קרבן חטאת נודאי (עיי' **רש"י** פי ויקרא ה', י"ח).

מקואות

46. כאשר יש ארבעים סאה מי גשמים ונפל לתוכם קצת יין נפסל כיון שיש לו מראה יין, ואם מוספים לשם הרבה מים (אפילו שאובים) עד שנעשה בצבע מים, הר"ז מקוה כשרה (**שו"ע** יו"ד סי' ר"א סעיף כ"ה).

מצוות

47. גר שהתגייר במקוה שהיה בו ארבעים סאה כפי שיעור **הגר"ח נאה**, ולא כפי שיעור **ה"חזון איש"**, לפי **ה"חזון איש** הוא עדיין גוי ורק לפי שיעור **הגר"ח נאה** הוא יהודי, לכן צריך לעשות את המצוות רק לפי שיעור **הגר"ח נאה**.
48. בן נח חייב במצוות כאשר נעשה בן דעת, ואפילו לפני היותו בן י"ב שנים (עיי' **שו"ת הרא"ש** כלל ט"ז), כי שיעור י"ג שנים הוא הל"מ, ושיעורים לא ניתנו לבן נח (עיי' **רמב"ם** מלכים פי"ט הל' י', ועיי' **שו"ת חת"ס** יו"ד סי' שני"ז ומנ"ח מצ' קצ"ב).
49. קידוש ידים ורגלים של הכהנים בבית המקדש עושים דוקא עם מים (**"ורחצו אהרן ובניו ממנו"**, פי כי תשא ל', י"ט, ובאונקלוס שם: "ויקדשו אהרן ובניו", וכן בכל מקום שכתוב רחיצה בענין זה כנובד בתורגום "ויקדשו").

ענינים שונים

50. מי שתפס עכבר במצודה, נחשב מזוונותיו עליו, ואפילו בשבת אם רוצה מותר להאכילו בשבת (קובץ "**מבית לוי**" בשם **הגר"ח וואזנר** זצ"ל ח"ו עמ' נ'). ואעפ"כ מותר לבעלים לאכול גם אם אין לעכבר אוכל, היות שדעתו להורגו (מובא בשם **ה"חזון איש"**).
51. כתב **הרא"ש**, דבר ידוע שהאדם כבד יותר בבוקר (לאחר השינה) קודם אכילה מאשר לאחר אכילה (מובא בשם **בשמ"ק** ערכין י"ט אות ג', ועיי' **רש"י** ב"מ ע"ה: שתמיד לאחר אכילה קל יותר).
52. יריחו, על שם שגדל בה שמן שהיה בו ריח טוב (**רש"י** ברכות מ"ג. ד"ה שמן ארצנו).
53. נרצע בזמן בית ראשון, ונעשה עבד עברי עד היובל, ובינתיים נחרב בית המקדש ואח"כ כבר לא היה יובל כלל (אפילו בזמן בית שני), ונשאר עבד עברי לעולם (**רמב"ן** גיטין ל"ו).